

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീമാൻ വേംകടനാഥാർയഃ കവിതാർക്കികകേസരീ |

വേദാന്താചാർയവർയോ മേ സന്നിധത്താം സദാ ഹൃദി ||

|| ഉദ്ധവ ഗീതാ - ത്രയോവിംശതിതമോഽധ്യായഃ ||

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

*This was typeset using skt and Hellingman's T_EX for Malayalam.

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

|| ഉദ്ധവ ഗീതാ - ത്രയോവിംശതിതമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

പരസ്വഭാവകർമ്മാണി ന പ്രശംസേന്ന ഗർഹയേത് |
വിശ്വമേകാമകം പശ്യൻ പ്രകൃത്യാ പുരുഷേണ ച || 23.1 ||

പരസ്വഭാവകർമ്മാണി യഃ പ്രശംസതി നിന്ദതി |
സ ആശു ഭ്രശ്യതേ സ്വാർത്ഥാദസത്യഭിനിവേശതഃ || 23.2 ||

തൈജസേ നിദ്രയാഽഽപന്നേ പിണ്ഡസ്ഥോ നഷ്ടചേതനഃ |
മായാം പ്രാപ്നോതി മൃത്യും വാ തഭന്നാനാർത്ഥഭ്യക് പുമാൻ || 23.3 ||

കിം ഭദ്രം കിമഭദ്രം വാ ഭൈതസ്യാവസ്തുനഃ കിയത് |
വാചോദിതം തദന്യതം മനസാ ധ്യാതമേവ ച || 23.4 ||

ഛായാപ്രത്യാഘയാഭാസാ ഹ്യസന്തോഽപ്യർത്ഥകാരിണഃ |
ഏവം ദേഹാദയോ ഭാവാ യച്ഛരന്ത്യാമൃത്യുതോ ഭയം || 23.5 ||

ആത്മൈവ തദിദം വിശ്വം സൃജ്യതേ സൃജതി പ്രഭുഃ |
ത്രായതേ ത്രാതി വിശ്വാത്മാ ഹ്രിയതേ ഹരതീശ്വരഃ || 23.6 ||

തസ്മാന്ന ഹ്യാത്മനോഽന്യസ്മാദന്യോ ഭാവോ നിരൂപിതഃ |
നിരൂപിതേയം ത്രിവിധാ നിർമ്മൂല ഭാതിരാത്മനി |
ഇദം ഗുണമയം വിദ്ധി ത്രിവിധം മായയാ കൃതം || 23.7 ||

ഏതദ് വിദ്വാൻ മദുദിതം ജ്ഞാനവിജ്ഞാനനൈപുണം |
ന നിന്ദതി ന ച സ്തുതി ലോകേ ചരതി സൂര്യവത് || 23.8 ||

പ്രത്യക്ഷേണാനുമാനേന നിഗമേനാത്മസംവിദാ |
ആദ്യന്തവദസജ്ജ്ഞാത്വാ നിഃസംഗോ വിചരേദിഹ || 23.9 ||

ശ്രീഉദ്ധവ ഉവാച

നൈവാത്മനോ ന ദേഹസ്യ സംസൃതിർദ്രഷ്ട്യഭൃശ്യയോഃ |
അനാത്മന്ധഭൃശോരീശ കസ്യ സ്യാദുപലഭ്യതേ || 23.10 ||

ആത്മാവ്യയോഽഗുണഃ ശുദ്ധഃ സ്വയജ്ഞോതിരനാവൃതഃ |
അഗ്നിവദ് ദാരുവദചിദ് ദേഹഃ കസ്യേഹ സംസൃതിഃ || 23.11 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

യാവദ് ദേഹേന്ദ്രിയപ്രാണൈരാത്മനഃ സന്നികർഷണം |
സംസാരഃ ഫലവാംസ്താവദപാർത്ഥോഽപ്യവിവേകിനഃ || 23.12 ||

അർത്ഥേ ഹ്യവിദ്യമാനോഽപി സംസൃതിർന്ന നിവർത്തതേ |
ധ്യായതോ വിഷയാനസ്യ സ്വപ്നേനർത്ഥാഗമോ യഥാ || 23.13 ||

യഥാ ഹ്യപ്രതിബുദ്ധസ്യ പ്രസ്യാപോ ബഹവനർത്ഥഭൃത് |
സ ഏവ പ്രതിബുദ്ധസ്യ ന വൈ മോഹായ കൽപതേ || 23.14 ||

ശോകഹർഷഭയക്രോധ ലോഭമോഹസ്പൃഹാദയഃ |
അഹംകാരസ്യ ഭൃശ്യന്തേ ജന്മ മൃത്യുശ്ച നാത്മനഃ || 23.15 ||

ദേഹേന്ദ്രിയപ്രാണമനോഽഭിമാനോ
ജീവോഽന്തരാത്മാ ഗുണകർമ്മമൂർത്തിഃ |
സൂത്രം മഹാനിത്യരുധേവ ഗീതഃ
സംസാര ആധാവതി കാലതന്ത്രഃ || 23.16 ||

അമൂലമേതദ് ബഹുരുപരുപിതം
മനോവചഃപ്രാണശരീരകർമ്മ |
ജ്ഞാനാസിനോപാസനയാ ശിതേന-
ച്ഛരിത്വാ മുനിർഗ്ലാം വിചരത്യത്യഷ്ണഃ || 23.17 ||

ജ്ഞാനം വിവേകോ നിഗമസ്തപശ്ച
പ്രത്യക്ഷമൈതിഹ്യമഥാനുമാനം |
ആദ്യന്തയോരസ്യ യദേവ കേവലം
കാലശ്ച ഹേതുശ്ച തദേവ മധ്യേ || 23.18 ||

യഥാ ഹിരണ്യം സ്വകൃതം പുരസ്താത്
 പശ്ചാച്ഛ സർവ്വസ്യ ഹിരൺമയസ്യ |
 തദേവ മധ്യേ വ്യവഹാർയമാണം
 നാനാപദേശൈരഹമസ്യ തദ്വത് || 23.19 ||

വിജ്ഞാനമേതത്രീയവസ്ഥമംഗ
 ഗുണത്രയം കാരണകർയകർത്യ |
 സമന്വയേന വ്യതിരേകതശ്ച
 യേനൈവ തുർയേണ തദേവ സത്യം || 23.20 ||

ന യത് പുരസ്താദുത യന്ന പശ്ചാ-
 ന്വധ്യേ ച തന്ന വ്യപദേശമാത്രം |
 ഭൂതം പ്രസിദ്ധം ച പരേണ യദ് യ-
 ത്തദേവ തത് സ്യാദിതി മേ മനീഷാ || 23.21 ||

അവിദ്യമാനോഽപ്യവഭാസതേ യോ
 വൈകാരികോ രാജസസർഗ്ഗ ഏഷഃ |
 ബ്രഹ്മ സ്വയം ജ്യോതിരതോ വിഭാതി
 ബ്രഹ്മേന്ദ്രിയാർത്ഥമാത്മവികാരചിത്രം || 23.22 ||

ഏവം സ്ഫുടം ബ്രഹ്മവിവേകഹേതുഭിഃ
 പരാപവാദേന വിശാരദേന |
 ചരിത്വാഽഽത്മസന്ദേഹമുപാരമേത
 സ്യാനന്ദതുഷ്ടോഽഖിലകാമുകേഭ്യഃ || 23.23 ||

നാത്മാ വപുഃ പാർത്ഥിവമിന്ദ്രിയാണി
 ദേവാ ഹ്യസുർവ്വായുർജ്ജലം ഹുതാശഃ |
 മനോഽന്നമാത്രം ധിഷണാ ച സത്ത്വ-
 മഹംകൃതിഃ ഖം ക്ഷിതിരർത്ഥസാമ്യം || 23.24 ||

സമാഹിതൈഃ കഃ കരണൈർഗ്ഗുണാത്മഭി-
 രീഗുണോ ഭവേന്മത് സുവിവിക്തധാമ്നഃ |

വിക്ഷിപ്യമാണൈരുത കിം നു ഭൂഷണം
ഘനൈരുപേതൈർവ്വിഗതൈ രവേഃ കിം || 23.25 ||

യഥാ നഭോ വായനലാംബുഭൂഗുണൈ-
ർഗതാഗതൈർവ്വർതുഗുണൈർന്ന സജ്ജതേ |
തഥാക്ഷരം സത്ത്വരജസ്തമോമലൈ-
രഹംമതേഃ സംസൃതിഹേതുഭിഃ പരം || 23.26 ||

തഥാപി സംഗഃ പരിവർജ്ജനീയോ
ഗുണേഷു മായാരചിതേഷു താവത് |
മദ്ഭക്തിയോഗേന ഭൂഭൂന യാവദ്
രജോ നിരസ്യേത മനഃകഷായഃ || 23.27 ||

യഥാഽഽമയോഽസാധുചികിത്സിയതോ നൃണാം
പുനഃ പുനഃ സന്തുഭതി പ്രരോഹൻ |
ഏവം മനോഽപക്വകഷായകർമ്മ
കുയോഗിനം വിധൃതി സർവ്വസംഗം || 23.28 ||

കുയോഗിനോ യേ വിഹിതാന്തരാധൈ-
ർമനുഷ്യഭൂതൈസ്ത്രിഭശോപസൃഷ്ടൈഃ |
തേ പ്രാക്തനാഭ്യാസബലേന ഭൂയോ
യുഞ്ജന്തി യോഗം ന തു കർമ്മതന്ത്രം || 23.29 ||

കരോതി കർമ്മ ക്രിയതേ ച ജന്തുഃ
കേനാപ്യസൗ ചോദിത ആനിപാതാത് |
ന തത്ര വിദ്വാൻ പ്രകൃതൗ സ്ഥിതോഽപി
നിവൃത്തത്യഷ്ണഃ സ്വസുഖാനുഭൂത്യാ || 23.30 ||

തിഷ്ഠന്തമാസീനമുത വ്രജന്തം
ശയാനമുക്ഷന്തമദന്തമന്നം |
സ്വഭാവമന്യത് കിമപീഹമാന-
മാത്മാനമാത്മസ്ഥമതിർന്ന വേദ || 23.31 ||

യദി സ്മ പശ്യത്യസദിന്ദ്രിയാർത്ഥം
 നാനാനുമാനേന വിരുദ്ധമന്യത് |
 ന മന്യതേ വസ്തുതയാ മനീഷീ
 സ്വാപ്നം യഥോത്ഥായ തിരോദധാനം || 23.32 ||

പൂർവ്വം ഗൃഹീതം ഗുണകർമ്മചിത്ര-
 മജ്ഞാനമാത്മന്യവിവിക്തമംഗ |
 നിവർത്തതേ തത് പുനരീക്ഷയൈവ
 ന ഗൃഹ്യതേ നാപി വിസൃജ്യ ആത്മാ || 23.33 ||

യഥാ ഹി ഭാനോരുദയോ നൃചക്ഷുഷാം
 തഥോ നിഹന്യാന തു സദ് വിധത്തേ |
 ഏവം സമീക്ഷാ നിപുണാ സതീ മേ
 ഹന്യാത്തമിസ്രം പുരുഷസ്യ ബുദ്ധേഃ || 23.34 ||

ഏഷ സ്വയഞ്ജ്യോതിരജോഽപ്രമേയോ
 മഹാനുഭൂതിഃ സകലാനുഭൂതിഃ |
 ഏകോഽഭിതീയോ വചസാം വിരാമേ
 യേനേഷിതാ വാഗസവശ്ചരന്തി || 23.35 ||

ഏതാവാനാത്മസമ്മോഹോ യദ് വികൽപസ്തു കേവലേ |
 ആത്മന്യതേ സ്വമാത്മാനമവലംബോ ന യസ്യ ഹി || 23.36 ||

യന്നാമാകൃതിഭിർഗ്രാഹ്യം പഞ്ചവർണ്ണമബാധിതം |
 വ്യർത്ഥേനാപ്യർത്ഥവാദോഽയം ഭയം പണ്ഡിതമാനിനാം || 23.37 ||

യോഗിനോഽപക്വയോഗസ്യ യുഞ്ജതഃ കായ ഉത്ഥിതൈഃ |
 ഉപസർശ്ശൈർവ്വിഹന്യേത തത്രായം വിഹിതോ വിധിഃ || 23.38 ||

യോഗധാരണയാ കാംശ്ചിദാസനൈർദ്ധാരണാനിതൈഃ |
 തപോമന്ത്രൗഷധൈഃ കാംശ്ചിദുപസർശ്ശാൻ വിനിർദ്ദഹേത് || 23.39 ||

കാംശ്ചിന്മമാനുധ്യാനേന നാമസംകീർത്തനാഭിഭിഃ |
 യോഗേശ്വരാനുവൃത്തയാ വാ ഹന്യാദശുഭദാങ്ഘ്രൈഃ || 23.40 ||

കേചിദ് ഭേഹമിമം ധീരാഃ സുകൽപം വയസി സ്ഥിരം |
വിധായ വിവിധോപായൈരഥ യുജ്ഞന്തി സിദ്ധയേ || 23.41 ||

ന ഹി തത് കുശലാഭ്യത്യം തദായാസോ ഹൃപാർത്ഥകഃ |
അന്തവത്ത്വാച്ഛരരീരസ്യ ഫലസ്യേവ വനസ്പതേഃ || 23.42 ||

യോഗം നിഷേവതോ നിത്യം കായശ്ചേത് കൽപതാമിയാത് |
തച്ഛ്രദ്രദ്യാന്ന മതിമാൻ യോഗമുത്സൃജ്യ മത്പരഃ || 23.43 ||

യോഗചർയാമിമാം യോഗീ വിചരൻ മദപാശ്രയഃ |
നാന്തരാധൈർബ്ജിഹന്യേത നിഃസ്പൃഹഃ സ്വസുഖാനുഭൂഃ || 23.44 ||

|| ഇതി ത്രയോവിംശതിതമോഽധ്യായഃ ||